

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА
імені О.М.БЕКЕТОВА

СТАНДАРТ ВИЩОЇ ОСВІТИ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.М.Бабасв

2014 р.

М.П.

ХІМІЯ

ПРОГРАМА

нормативної навчальної дисципліни
підготовки бакалавра

галузі знань 1702 "Цивільна безпека"
напряму 6.170202 "Охорона праці"
(шифр дисципліни за ОПП 2.01)

Стандарт чинний з дати затвердження

2014

РОЗРОБЛЕНО: Харківський національний університет міського господарства імені О.М.Бекетова

КАФЕДРА: хімії

РОЗРОБНИКИ: к.т.н. доцент кафедри хімії Мокрицька Н.В.

Програма ухвалена кафедрою хімії

Протокол від "27" серпня 2014 року № 1

Завідувач кафедри хімії (Панайотова Т.Д.)

Програма схвалена випусковою кафедрою "Безпеки та життєдіяльності"

Протокол від "3" 09 2014 року № 1

Завідувач випускової кафедри (Хворост М.В.)

Обговорено та рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету "електротранспорту"

Протокол № 1 від "3" 09 2014 р.

Голова Вченої ради (Шпіка М.І.)

Програма відповідає формі Програми навчальної дисципліни, що затверджена Наказом по ХНУМГ ім.О.М.Бекетова від 24 лютого 2014 р. № 46-01.

Методист НМВ

"27" 08 2014 р.

Цей стандарт не може бути тиражований або відтворений будь яким способом без письмової згоди ХНУМГ ім.О.М.Бекетова

© ХНУМГ ім.О.М.Бекетова, 2014

© Н.В.Мокрицька, 2014

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни “Хімія” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра напряму 6.170202 “Охорона праці”.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є вивчення загальних хімічних закономірностей, засад і фундаментальних основ загальної хімії, хімічний зв'язок, хімічна кінетика та рівновага, фізико-хімічних процесів у розчинах, окисно-відновних реакцій, електрохімічних процесів, хімічних властивостей металів та неметалів, хімічні властивості вуглеводнів та кисневмісних органічних сполук.

Міждисциплінарні зв'язки:

вивчення цієї дисципліни безпосередньо спирається на: основи хімії в обсязі середньої освіти, а також основи елементарної математики і фізики; результати вивчення цієї дисципліни безпосередньо спираються на: теоретичні основи контролю навколишнього середовища, токсичні речовини, охорона праці на підприємствах.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів (ЗМ):

Змістовий модуль 1. Властивості елементів та фізико-хімічні процеси у розчинах

Змістовний модуль 2. Електрохімічні процеси. Органічна хімія.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є формування у студентів навичок наукового експериментування і дослідницького підходу до вивчення предмету та закріплення теоретичного матеріалу. Програма курсу повинна бути базою для вивчення основних дисциплін у відповідності до програми навчання студентів, які спеціалізуються у галузі «Цивільна безпека».

1.2. Основними **завданнями**, що мають бути вирішені в процесі викладання дисципліни, є теоретична та практична підготовка студентів з питань:

- формування діалектичного мислення і сприяння хімічного світогляду студента;
- основні положення і поняття хімії;
- будова атома;
- залежність хімічних властивостей елементів та їх сполук від розташування в періодичній системі Д.І. Менделєєва;

- розчини, теорія електролітичної дисоціації, гідроліз, колігативні властивості;
- окисно-відновні реакції;
- електрохімічні процеси:
- загальні властивості металів, ряд напруг. Корозія та методи захисту металів від корозії;
- основні поняття органічної хімії.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми результати вивчення навчальної дисципліни студенти повинні

знати:

роль хімії у науково-технічному прогресі, в раціональному використанні природних багатств і охорони навколишнього середовища, світове значення хімічних та фізичних законів, хімічні властивості речовин та методи захисту від їхньої токсичної дії на людину.

вміти:

- пояснювати хімічні явища, що відбуваються у природі, у виробництві та повсякденному житті, систематизувати та застосовувати надбані знання, користуватися навчальною і довідковою літературою, виконувати досліди та додержуватися техніки безпеки;
- на основі результатів вишукувань, використовуючи хімічні властивості речовин та матеріалів, давати оцінку якості та придатності для використання в умовах виробничої діяльності для вирішення професійних задач по захисту і охороні праці на підприємстві.

мати компетентності:

- використовувати основні поняття, закони, теорії та принципи хімії для розуміння сутності та закономірностей протікання хімічних та фізико-хімічних процесів та їх дії на організм людини;
- освоїти засоби хімічного аналізу, необхідного для встановлення хімічного складу речовин;
- здійснювати розрахунки на визначення: концентрації речовини в розчині; осмотичного тиску; пониження температури кристалізації та підвищення температури кипіння розчинів; водневого показника; концентрації йонів Гідрогену та гідроксид-іонів;
- самостійно здобувати теоретичні і практичні знання про хімічний склад речовин та систематизувати їх у вигляді звіту, доповіді на науковій конференції.

На вивчення навчальної дисципліни «Хімія» відводиться – 126 годин / 3,5 кредита ECTS.

Лекцій – 36 годин, лабораторних – 18 годин, самостійних – 72 години (для денної форми).

Лекцій – 6 годин, лабораторних – 4 години, самостійних – 114 годин (для заочної форми).

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Властивості елементів та фізико-хімічні процеси у розчинах

Тема 1.1. Основні поняття і закони хімії. Класи неорганічних сполук. Будова електронної оболонки атома, електроннографічні формули. Принцип Паулі, правило Хунда, правила Клечковського.

Тема 1.2. Періодичний закон Д.І.Менделєєва. Залежність властивостей хімічних елементів від будови електронної оболонки атома.

Тема 1.3. Хімічна кінетика . Принцип зміщення хімічної рівноваги Ле-Шательє. Хімічний зв'язок.

Тема 1.4. Розчини. Способи визначення концентрації розчиненої речовини у розчині. Колигативні властивості розчинів. Електролітична дисоціація, ступінь дисоціації, закон розведення Освальда. Іонно-молекулярні рівняння. Водневий показник рН. Гідроліз солей.

Змістовний модуль 2. Електрохімічні процеси. Органічна хімія.

Тема 2.1. Окисно – відновні реакції. Найважливіші окисники і відновники.

Тема 2.2. Хімічні властивості металів та їх сполук. Корозія металів. Класифікація методів захисту металів від корозії.

Тема 2.3. Хімічні властивості неметалів та їх сполук. Класифікація органічних сполук.

Тема 2.4. Хімічні властивості вуглеводнів. Оксигенвмісні органічні сполуки. Нітрогенвмісні органічні сполуки. Високомолекулярні сполуки.

3. Рекомендована література:

1. Глинка Н.Л. Общая химия. –Л.: Химия, Ленингр. отд., 1987. –704 с.
2. Глинка Н.Л. Задачи и упражнения по общей химии. –Л.: Химия, Ленингр. отд., 1988. – 271 с.
3. Кириченко В.І. Загальна хімія: навч.посібник. –К.: Вища школа, 2005. – 639 с.
4. Слободяник М.С., Улько Н.В., Бойко К.М., Самойленко В.М. Загальна та неорганічна хімія: навч. посібник. – К.: Либідь, 2004. – 336 с.

5. Романова Н.В. Загальна та неорганічна хімія : підручник . – К.: Ірпінь і ВТФ “Перун”, 1998. – 480 с.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік

5. Засоби діагностики успішності навчання: поточні та підсумкові тестові завдання, індивідуальний контроль знань студентів під час лабораторного заняття, захист звітів з лабораторних робіт, захист індивідуальної контрольної роботи (для студентів заочної форми навчання).

АНОТАЦІЯ програми навчальної дисципліни ХІМІЯ

Мета: формування у майбутніх фахівців хімічних знань, необхідних для вивчення подальших дисциплін за фахом.

Предмет: вивчення загальних законів і засад хімії, їх використання в дослідженнях і розв’язуванні конкретних задач за фахом.

Зміст: періодичний закон Менделєєва, кінетика хімічних реакцій, хімічна рівновага, фізико-хімічні процеси у розчинах, електрохімічні процеси.

АННОТАЦИЯ программы учебной дисциплины

ХИМИЯ

Цель: формирование у будущих специалистов химических знаний, необходимых для изучения последующих дисциплин по специальности.

Предмет: изучение общих законов и положений химии, их использование в изучении и решении конкретных задач по специальности.

Содержание: периодический закон Менделеева, кинетика химических реакций, химическое равновесие, физико-химические процессы в растворах, электрохимические процессы.

ABSTRACT

CHEMISTRY

Purpose: forming of chemistry knowledge of future specialist that is necessary for the studying of further disciplines.

Subject: studying of fundamental laws and basics of chemistry, their use to research and to solve special tasks of speciality.

Content: Mendeleev's periodic law, kinetics of chemical reactions, chemical equilibrium, physico-chemical processes in solutions, electrochemical processes.